

Apostel Thomas Kerk
www.pgenschede.nl/atc

Ds. Richard Vissinga

Genesis 38 en Matteüs 1, 1-6 Vrouwen met toekomst: Tamar eerste advent 131201 ATK

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Nu sijt wellekome, Jesu lieve Heer. Gij komt van alzo hoge, van alzo veer.

Van alzo veer. Uit de wereld van God. Vandaag is in de stad van David voor jullie een redder geboren. Hij is de Messias, de Heer, zegt een engel tegen de herders.

Wij willen graag weten waar iemand vandaan komt. Je moet iemand kunnen plaatsen.

'Van wie bin ie d'r ene?' vragen ze in Kampen aan iemand die ze niet kennen. En dat doen ze hier in Twente net zo.

Matteüs, die een verhaal gaat schrijven over Jezus begint met zijn afstamming.

Waar komt hij vandaan? Van wie is hij er één?

In de lange lijst van namen waarmee hij zijn evangelie begint, ontmoeten we mannen van naam en faam, maar ook vrouwen met een twijfelachtige reputatie.

Het is als met het speuren naar je eigen afkomst. Wat kun je soms voor verrassingen komen te staan. Sommigen blijken uit een adellijk geslacht voort te komen. Anderen ontdekken tot hun verlegenheid, dat een verre voorvader wegens afpersing een jaar in de gevangenis heeft doorgebracht.

Tja, dat had je misschien liever niet willen weten!

In het overzicht van de afstamming van Jezus Christus komen een paar vrouwen voor, die we daar niet zouden verwachten. Tamar is daar één van.

Haar geschiedenis staat beschreven in Genesis 38. Het is niet het meest bekende hoofdstuk van de bijbel. Afgelopen week heb ik het zo her en der es gevraagd. Kent u de geschiedenis van Tamar?

Nee. Of: ja, ergens in de verte.

Hoe is dat bij u? Wie van u kende het verhaal dat we zojuist hebben gelezen en gehoord?

Het is ook een wat gênante vertoning. Tamar, de schoondochter van Juda, die zich als hoer vermomd zwanger laat maken door haar schoonvader. Voor wie de toekomst wordt gewaarborgd. En die zo een voormoeder wordt van de Messias.

Juda heeft zich losgemaakt van zijn broers en laat zijn oog vallen op een kanaänitische vrouw. Er worden hem drie zonen geboren: Er, Onan en Sela. Voor zijn oudste, Er, kiest Juda een vrouw, die Tamar heet. Maar Er sterft. Voor de schrijver is dat een straf van God.

Sommige mensen ervaren wat hen overkomt soms ook als een straf van God. Een ziekte. Een watersnood. Of zelfs de dood van een geliefde. Anderen kunnen met zo'n gedachte niet uit de voeten. Die kunnen God onmogelijk zien als oorzaak achter kwaad en ellende.

Nu was er in Israel een instelling die ervoor zorgde, dat een vrouw niet onverzorgd en rechteloos achterbleef. Dat is het zg. zwagerhuwelijk. Op de broer van de overleden echtgenoot rust de plicht om bij zijn schoonzuster nageslacht te verwekken. Maar Onan past daarvoor. Hij laat zijn zaad de grond terechtkomen. Dat heeft niets te maken met onanie, met zelfbevrediging. Hij ging voor het zingen de kerk uit. Zo heet wat hij deed. Met een deftige naam: coïtus interruptus. Tamar wordt niet zwanger van Onan.

Ook Onan sterft. En volgens de schrijver is ook zijn dood een straf van God. Heeft dus, nogmaals, niets met zelfbevrediging te maken, maar met het niet nakomen van zijn verplichting naar zijn schoonzuster toe. Hij bedankt ervoor.

Schrik slaat Juda om het hart. Wat is er met die vrouw, dat nu al twee van zijn zonen, twee mannen van haar zijn overleden? Zal het de derde ook zo vergaan?

Weet je wat, zegt hij tegen Tamar, ga zolang terug naar je familie totdat mijn derde zoon Sela volwassen geworden is.

Hij denkt: wie weet zal in die tussentijd iemand van haar eigen volk zich over haar ontfermen!

Aan de belofte aan Tamar denkt hij niet meer. Maar Tamar denkt nog wel degelijk aan de belofte die hij, Juda, haar gedaan heeft.

Wat doe je in zo'n geval? Als zoiets jou in je leven overkomt? Er gebeurt niet wat je is toegezegd. Een toezegging wordt niet nagekomen. Er ontstaat een hapering. Een kink in de kabel. De toekomst ziet er ineens heel anders uit.

Voor Tamar: geen toekomst. Want geen kinderen is geen verbinding met het nageslacht.

Geen verbinding met de toekomst van de Messias. Het stukt bij jou. En straks, als je oud geworden bent, is er geen zoon of dochter die voor je zal zorgen. Je bent op jezelf teruggeworpen. Je moet leven van de bedeling.

Wat doe je dan?

Ik ken veel mensen, die proberen te berusten in het onvermijdelijke. Hoe moeilijk het soms ook is, ze proberen zich er bij neer te leggen. Hier in Twente zeggen de mensen dan: ja, het is zoals het is! Ik ken ook mensen, die verbitterd raken. De wond die in hun leven is geslagen is gaan etteren en heeft heel het lichaam doortrokken. De lach is uit hun leven verdwenen.

Er zijn ook mensen, die de rol van het slachtoffer met verve gaan spelen. Ze worden niet moe het lied te zingen: zie mij toch eens, ach, arme ik.

Niets van dat al bij Tamar. Ze legt zich niet neer bij wat haar is overkomen.

Er leeft in haar een niet te stillen verlangen naar recht.

Ze wacht haar kans af, ook al moet ze lang wachten, geduld oefenen, maar het zal ervan komen, het geschikte moment om recht te vinden, toekomst te winnen.

Dat moment komt wanneer de vrouw van Juda gestorven is en de rouwtijd voorbij is.

Juda trekt er weer voor het eerst op uit, het is oogsttijd, scheren van de schapen.

Dan ziet Tamar haar kans schoon. Ze kleedt zich om, uit het weduwengewaad, ze dirkt zich op, doet een sluiert om en gaat aan de kant van de weg zitten. Daar waar haar schoonvader Juda langs zal komen. Hij ziet haar zitten, loopt op haar toe, maar herkent haar niet. Er wordt onderhandeld over de prijs.... Een geitenbokje. Maar Juda heeft dat natuurlijk niet bij zich.

Wat heeft hij wel bij zich als onderpand, dat geitenbokje komt dan later wel....

“Je halssnoer met je zegel en je staf!” Wat een lef, wat een moed. De tekenen van zijn waardigheid, met hemzelf verbonden, symbool voor wie hij is.

Wij zouden zeggen: geef je zolang rijbewijs maar, of je paspoort....

En zo gebeurt het. Zonder het te weten heeft Juda gemeenschap met zijn schoondochter.

Maar wanneer hij later zijn vriend erop uitstuurt om het geitenbokje bij die vrouw te bezorgen is ze spoorloos verdwenen. Tamar heeft zich al lang weer omgekleed. Maar dat ze van Juda zwanger is geworden, dat kan niet verborgen blijven.

Na drie maanden staat dat onomstotelijk vast. Als Juda het hoort is hij woedend. Als schoonvader heeft hij zeggenschap over haar; hij heeft immers ooit, lang geleden de bruidsschat betaald!.

“Naar buiten met haar, op de brandstapel....!”

Wat een dubbele moraal, afschuwelijk, Juda die nota bene zelf.... Wie kent de zonde beter dan de zondaar? Maar het zal aan het licht komen wat er is gebeurd.

Want daar komt Tamar, opnieuw wat een lef.

Ze moet wel, maar ze heeft het zo bedacht, met wat Juda haar gegeven heeft. Zijn identiteitspapieren zagezegd. Ga ermee naar Juda en zeg hem: Van wie dit is, van die man ben ik zwanger!

Daar heeft Juda niet van terug, sterker nog, hij moet haar wel gelijk geven, hij moet haar wel recht doen. Een rechtvaardige is Juda, want royaal geeft hij het toe.

Een rechtvaardige, een tsaddiek in het hebreuws. Dat is een woord met een diepe lading. Jij hebt gedaan wat van je verwacht mocht worden, recht zoeken en recht doen. Wat een plotselinge ommekeer in het leven van deze vrouw. Dát is nog eens lef hebben! Van wie ben jij er één, Jezus? Van Tamar! O, die vrouw met lef, die niet kon berusten in onrecht. Creatief, met een helder oog voor het geschikte moment, het 'kairos', d.w.z. nu of nooit. Die haar nek uitstak, ook al kostte haar dat bijna de kop.

Ben ook jij er zó één?! Die zich niet stoort aan wat keurig en fatsoenlijk is, als het gaat om de vraag of er recht geschiedt, of mensen tot hun recht komen, en of er een toekomst zal zijn.... Deze vrouw die handelt met een brede blik, met visie, met liefde. Van wie ben jij er één, Jezus? Van Tamar? O ja, ik snap het. Waarom zouden wij ons niet ook laten aansteken door deze vrouw. Om evenmin te berusten waar het leven vastloopt. Ook niet waar het kerkelijk leven lijkt vast te lopen.

Dat je ook daar lef hebt, zoekt naar openingen, je nek ervoor uitsteekt. Ongewone wegen gaat. Dan breekt de toekomst door, zo vertelt het verhaal van Tamar. Ze krijgt een tweeling. Dat is nog een verhaal op zich.... Over de eerste die de laatste wordt en andersom. Altijd weer in de Schrift dat bijzondere gevecht tussen twee broers. Ze krijgen veelzeggende namen. Peres, de laatste die eerste wordt, doorbraak. Zerach, morgenrood. Het morgenrood breekt door. De nieuwe dag breekt aan.

Zo breekt de Toekomst van God toch door. Daarop richten wij onze aandacht, in deze weken van Advent. Dat Hij komt, Jezus, Gods creatieve daad bij uitstek!

Amen